

Bijlage 4. Monitoring betere waarborgen voor de veiligheid van de melder van een ongebruikelijke transactie (toezegging)

Tijdens het Algemeen Overleg over de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering van 10 december 2020 heeft de toenmalige minister van Justitie en Veiligheid uw Kamer toegezegd om na één jaar te rapporteren over de monitoring van de uitvoering van een aangenomen motie van het lid Van Nispen (SP).¹ Hierbij doe ik die toezegging gestand.

Met de SP-fractie ben ik van mening dat de veiligheid van melders van ongebruikelijke transacties belangrijk is. Dat heb ik recent, tijdens het mondelinge vragenuur van 12 april jl., opnieuw benadrukt. In goed overleg met de politie, de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) en het OM alsook de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) wordt nog meer aandacht besteed aan het waarborgen van de veiligheid van een melder van een ongebruikelijke transactie. Een ongebruikelijke transactie die door Financial Intelligence Unit (FIU) Nederland verdacht is verklaard, kan als bewijs worden toegevoegd aan het strafdossier. Als dit overwogen wordt bij een door een kleine onderneming gemelde ongebruikelijke transactie, ondernemen opsporingsdiensten nadere actie. Er wordt dan contact opgenomen met de melder om na te gaan of zich (voorziene) dreigingsrisico's voordoen bij opname in het strafdossier. Het OM maakt dan een afweging of maatregelen kunnen worden genomen ter bescherming van de melder, zoals het anonimiseren van de gegevens van de meldingsplichtige instelling in het strafdossier. Ook heb ik op de vraag van de SP eerder aangegeven dat ik het standaard anonimiseren van gegevens in het strafdossier niet wenselijk en noodzakelijk acht. Transparantie, herleidbaarheid en controle van informatie voor opsporingsdiensten en OM alsook voor (de verdediging van) de verdachte en gerechtelijke instanties is een essentieel uitgangspunt voor ons rechtsstelsel. Een systeem van het standaard anonimiseren van gegevens draagt hieraan niet bij.²

Ik merk op dat de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties op uiteenlopende wijze worden gebruikt door diverse (bijzondere) opsporingsdiensten en inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Onder meer als sturingsinformatie, als (onderdeel van) startinformatie voor een strafzaak of onderdeel van bewijs in een strafzaak en/of voor afpakdoeleinden. Ook voor het zo nodig inzetten van niet-strafrechtelijke interventies zijn deze transacties nuttig. Het sluiten van een pand door de gemeente of het starten van een tuchtrechtzaak door een toezichthouder zijn aansprekende voorbeelden. De opsporingsdiensten kunnen verder steeds beter duiden, door middel van analyses van hun data, hoe de verdachte transacties worden gebruikt in opsporingsonderzoeken. Uit die analyses blijkt dat een aanzienlijk deel van de verdachte transacties opvolging krijgen en een belangrijke bijdrage leveren aan de opsporing en vervolging van verdachten van misdrijven.³

Uit navraag bij het OM en de FIU-Nederland in het kader van de uitvoering van deze motie blijkt dat zij de aangescherpte werkwijze november 2020 kenbaar hebben gemaakt binnen het OM en de betrokken opsporingsdiensten respectievelijk aan de instellingen. De politie en de FIOD hebben op mijn verzoek bericht dat in 2021 geen contact is opgenomen met een kleine, meldingsplichtige onderneming. Dit omdat er (nog) geen voornemen is geweest om de door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transactie van een kleine onderneming toe te voegen als bewijs in het strafdossier.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2019-2020, 31 753, nr. 212. Daarin wordt de regering verzocht in overleg met de beroepsgroepen notarissen en belastingadviseurs te bezien hoe de veiligheid van een melder van een ongebruikelijke transactie beter gewaarborgd kan worden, bijvoorbeeld door de melder in het strafdossier te anonimiseren, en hierover de Kamer te informeren.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 35925 VI, nr. 135.

³ Antwoord Kamervragen van 1 december 2021, 2021D47223.